

EURÓPAI BIZOTTSÁG
JOGÉRVÉNYESÜLÉSI ÉS FOGYASZTÓPOLITIKAI FŐIGAZGATÓSÁG

B. igazgatóság: Büntető igazságszolgáltatás
B.2. egység: Büntető eljárásjog

**A bűncselekmények áldozatainak védelme és támogatása a Covid19-világjárvány során
– a kapcsolati erőszak, a kiberbűnözés és a gyűlölet-bűncselekmények áldozataival való
bánásmódra vonatkozó bevált gyakorlatok cseréje**

(A JOGÉRVÉNYESÜLÉSI ÉS FOGYASZTÓPOLITIKAI FŐIGAZGATÓSÁG által
gyűjtött információk)

FELELŐSSÉGKIZÁRÓ NYILATKOZAT: Ez a dokumentum felhívja a figyelmet arra, hogy milyen helyzetbe kerülnek a bűncselekmények áldozatai a Covid19-világjárvány során, és kiválasztott bevált gyakorlatokat mutat be. A bemutatott intézkedések nem teljes körű példaként szolgálnak, és kizárólag tájékoztatási célból szerepelnek a dokumentumban. Ez az általános dokumentum semmilyen módon nem kötelezi a tagállamokat vagy az Európai Bizottságot. Ez a felelősségkizáró nyilatkozat kiegészíti az általános felelősségkizáró nyilatkozatot, amely elérhető itt: https://e-justice.europa.eu/content_legal_notice-365-hu.do?init=true

Az áldozatok védelme és támogatása sürgető kérdés a Covid19-világjárvány idején. A közösségi kontaktusok korlátozása és a kijárási korlátozás ideje alatti elkülönítés súlyosbítja a kapcsolati erőszak áldozatainak helyzetét.

A tagállamoknak érdemes különleges intézkedéseket hozniuk a **nemzeti Covid19 vészhelyzeti programjaik** keretében a kapcsolati erőszak áldozatainak támogatására és védelmére. Különösen fontos az online és offline támogatási szolgáltatásokhoz való hatékony hozzáférés biztosítása, beleértve a pszichológiai segítségnyújtást és más szociális szolgáltatásokat is. Az említett áldozatok fizikai védelmének biztosítása is alapvető fontosságú.

Több sajtóorgánus arról számolt be, hogy a Covid19-világjárvány során riasztó ütemben növekszik a kapcsolati erőszak Európában. Például Franciaországban 32 %-kal emelkedett a kapcsolati erőszak bejelentett eseteinek száma¹. Spanyolországban a lezárás első két hetében 18 %-kal több hívás érkezett a kapcsolati erőszakkal foglalkozó segélyhívószámra az előző hónap azonos időszakához képest². Belgiumban háromszorosára nőtt a kapcsolati erőszak és kirekesztés elleni közösség segélyhívószámára érkező hívások száma³.

¹ Az Európai Női Lobbizakpolitikai tájékoztatója
(https://womenlobby.org/IMG/pdf/ewl_policy_brief_on_covid-19_impact_on_women_and_girls-2.pdf).

² <https://www.nytimes.com/2020/04/06/world/coronavirus-domestic-violence.html>

³ <https://www.bbc.com/news/world-europe-52216966>

A Bizottság a kapcsolati erőszak áldozatainak támogatására vonatkozó információkat tett közzé a Covid19-cel foglalkozó tematikus weboldalon⁴. A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete létrehozott egy olyan, a Covid19-cel foglalkozó weboldalt, amely a nemi alapú erőszak áldozataira vonatkozó információkat tartalmaz⁵. Az Európa Tanács szintén rendelkezik egy, a nők jogaival és a Covid19-világjárvánnyal foglalkozó tematikus weboldallal⁶. A sértetteket segítő szervezetek – például a Victim Support Europe (az Európai Áldozatsegítő Szolgálatok Szervezete) – is létrehoztak egy Covid19-cel foglalkozó tematikus weboldalt⁷.

Az alábbiakban néhány példát mutatunk be az arra vonatkozó bevált gyakorlatokra, hogy miként biztosítható a kapcsolati erőszak áldozatainak támogatása és védelme a pandémiás helyzetben. Ez nem jelent kimerítő felsorolást.

Hogyan kell kommunikálni az áldozatokkal a pandémiás helyzetben?

A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy *dolgozzanak ki tájékoztató kampányokat* annak érdekében, hogy a kapcsolati erőszak áldozatai hozzájussanak az azzal kapcsolatos szükséges információkhoz hogy mely szolgálatokhoz fordulhatnak veszélyhelyzeti védelemért és támogatásért. Már jelenleg is több tagállamban⁸ folytatnak ilyen kampányokat. Különösen fontos annak biztosítása, hogy azok a személyek, akik a kijárási korlátozások idején kapcsolatba kerülhetnek a kapcsolati erőszak áldozataival, tájékoztatást tudjanak adni a rendelkezésre álló támogatásról és védelemről. E tekintetben kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségügyi dolgozókra (köztük a gyógyszerészekre), az áruházi dolgozókra vagy a postai alkalmazottakra. Emellett a rendőrszolgálatoknak különös figyelmet kell fordítaniuk a kapcsolati erőszak már bejelentett és új eseteire.

Széles körben meg kell ismertetni a kapcsolati erőszak áldozatainak támogatásával foglalkozó, meglévő internetes weboldalakra és segélyvonalakra vonatkozó információkat, például a kapcsolati erőszak áldozatainak legközelebbi támogató szolgálataira vonatkozó információkat. <https://www.wave-network.org/find-help/>.

Hogyan kell bejelenteni a bűncselekményeket?

A kijárási korlátozás idején a kapcsolati erőszak áldozatai számára biztosítani kell a bűncselekmények egyszerű bejelentésének lehetőségét. Ennek magában kell foglalnia a rendvédelmi szervekkel való egyszerű kapcsolatfelvételt és azok könnyű riasztását is, például szöveges üzenetek vagy online chat útján, valamint kódszavak használatát az orvosokkal, gyógyszerészekkel vagy postai alkalmazottakkal való kommunikációban. Rendkívül lényeges, hogy az igazságszolgáltatás a világjárvány folyamán is tovább működjön, és gondoskodjon arról, hogy büntetőeljárás alá vonják a bántalmazókat, továbbá hogy szükség esetén őrizetben tartsák a nők elleni erőszak miatt elítélt személyeket. A bírósági eljárások

⁴ https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_covid19_on_the_justice_field-37147-hu.do?init=true

⁵ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/gender-based-violence>

⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-s-rights-and-covid-19>

⁷ <https://victimsupport.eu/covid-19-information/>

⁸ Például Franciaországban, Olaszországban, Portugáliában, Spanyolországban.

felfüggesztése vagy elhalasztása az áldozatokat komoly stressznek teheti ki. Fontos gondoskodni arról, hogy a kijárási korlátozások ellenére (például Franciaországban) továbbra is kiadják az elkövetőkkel szemben az azonnali eltávolítást vagy távoltage tartást elrendelő, vagy védelmi határozatokat.

Az áldozatokkal való javuló kommunikációra és a bűncselekmények bejelentésére vonatkozó bevált gyakorlatok példái közé tartoznak a következők:

- Spanyolországban és Franciaországban tájékoztató kampányokat indítottak, hogy felhívják a figyelmet azokra riasztási mechanizmusokra, amelyek keretében a nők a gyógyszerboltokban kérhetnek segítséget.
- Írországban a rendvédelmi szervek felveszik a kapcsolatot a kapcsolati erőszak korábbi áldozataival, hogy gondoskodjanak azok jóllétéről.
- Németországban az erőszak elkerülésének módszereit ismertető „túlélőkészletet” tettek közzé.

Hogyan kell megszervezni a támogatást és a védelmet?

Alapvető fontosságú, hogy a Covid19-világjárványra vonatkozó készütségi és reagálási tervekbe felvegyék a kapcsolati erőszak kezelésére irányuló alapvető szolgáltatásokat, finanszírozást nyújtsanak ezek számára, és meghatározzák, hogy e szolgáltatások milyen módon vehetők igénybe a szociális érintkezés korlátozásának körülményei között. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a menedékhelyeket nyilvánítsák alapvető szolgáltatássá, a gyógyszerboltokban és az élelmiszerboltokban hozzanak létre veszélyhelyzeti riasztási rendszereket, valamint alakítsák ki a segítségkérés biztonságos módjait a nők számára. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy továbbra is minden olyan nő és gyermek számára tartsanak fenn menedékhelyeket és szükségsszálláshelyeket, akik védelmet keresve kénytelenek elhagyni az otthonukat, és könnyítsék meg e szolgáltatások igénybe vételét.

A világjárvány egyetlen áldozatot sem tarthat vissza attól, hogy felvegye a kapcsolatot a támogató szolgálatokkal.

Ezenfelül az egészségügyi létesítményeknek meg kell határozniuk a kapcsolati erőszak áldozatai számára helyben igénybe vehető szolgáltatásokat, és tájékoztatást kell adniuk azokról. Az Egészségügyi Világszervezet ajánlásának megfelelően sürgősen ki kell használni az elektronikus egészségügyet és a telemedicinát a nők elleni erőszak biztonságos kezelésére.

Alapvetően fontos, hogy a tagállamok megfelelő finanszírozást és beruházásokat biztosítsanak az online szolgáltatások és a támogató szolgálatok számára. Ebben az időszakban rendkívül fontos az áldozatokkal való digitális kapcsolattartás, az áldozatok azonban nehezen tudnak segélyhívást indítani, mialatt otthonukban egy fedél alatt élnek a bántalmazóikkal. Létfontosságú annak biztosítása, hogy a forróvonalak online chat vagy szöveges üzenetek útján nyújtsanak szolgáltatásokat annak érdekében, hogy az áldozatok

otthonról is segítséget kérhessenek⁹. A Covid19-világjárvány lehetőséget nyújthat olyan fenntartható szervezeti formák létrehozására, amelyek védelmet nyújtanak a nőknek az erőszakkal szemben¹⁰.

Az alábbiakban példák találhatók arra nézve, hogy többek között mely bevált gyakorlatok révén biztosítható a kapcsolati erőszak áldozataival való helyes bánásmód a Covid19-világjárvány idején:

Az áldozatok támogatásának és védelmének beépítése a nemzeti pandémiás vészhelyzeti programokba

- *Annak lehetővé tétele, hogy a kapcsolati erőszak áldozatai segítséget kérjenek a támogató szolgáltatóktól.* Olaszországban a kapcsolati erőszak áldozatává vált nők elhagyhatják az otthonukat és felkereshetik a legközelebbi támogató szolgáltatót anélkül, hogy ezt be kellene jelenteniük és a rendőri hatóságok szankciót alkalmaznának a szigorú korlátozó intézkedések megsértése miatt¹¹.
- *A kapcsolati erőszak áldozatainak nyújtott támogatás és védelem alapvető szolgáltatássá nyilvánítása.* Spanyolországban alapvető szolgáltatássá nyilvánították a kapcsolati erőszak áldozatainak támogatását és védelmét biztosító szolgáltatókat, így azok tovább tudnak működni.
- *„Szociális védőernyő” létrehozása a nők számára biztosított menedékhelyek és tanácsadási infrastruktúra esetében.* Németországban a szociális védelmi segítségnyújtási csomag olyan eszközöket tartalmaz, amelyek pénzügyi védelmet nyújtanak a szociális szolgáltatóknak a koronavírussal szemben, így biztonsági hálót alakítanak ki kifejezetten az erőszakkal szemben védelmet nyújtó létesítmények számára¹².
- *A finanszírozás növelése.* Ausztriában pénzügyi támogatást nyújtanak a válsághelyzet idején erőszak áldozatául esett nők és lányok számára¹³. Franciaországban egymillió eurót csoportosítottak át a kapcsolati erőszak áldozatait támogató szolgáltatók számára.

Digitális megoldások használata

- *E-mail szolgáltatás/web-chat szolgáltatás/segélyvonal kialakítása a kapcsolati erőszak áldozatai számára.* Portugáliában e-mail szolgáltatást hoztak létre a kapcsolati erőszakkal kapcsolatos kérdések és támogatáskérések megválaszolására¹⁴. Ausztriában a kormány napi 24 órában működő segélyvonalat hozott létre a nemi

⁹ <https://time.com/5803887/coronavirus-domestic-violence-victims/>

¹⁰ <https://www.preventionweb.net/experts/oped/view/71320>

¹¹ https://www.repubblica.it/cronaca/2020/03/21/news/elena_bonetti_se_subite_violenza_chiedete_aiuto_andate_al_centro_antiviolenza_e_nessuno_vi_multera_-251867069/?ref=RHPPLF-BH-I251880435-C8-P3-S1.8-T1&refresh_ce

¹² <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/aktuelles/presse/pressemitteilungen/bundesministerin-giffey-verabredet-mit-den-bundeslaendern-konkrete-hilfsmassnahmen-fuer-frauen-in-der-corona-krise/154100>

¹³ <https://www.frauenring.at/opferschutz-corona-krise-ausgebaut>

¹⁴ <https://www.cig.gov.pt/2020/03/covid-19-novo-email-apoio-na-area-da-violencia-domestica/>

alapú erőszak áldozatai számára¹⁵. Németországban a kapcsolati erőszak áldozatainak segélyvonala továbbra is napi 24 órában nyújt tanácsot 18 nyelven. Az erőszak áldozatainak fenntartott tagállami segélyvonalakra vonatkozó információk a következő internetcímen találhatóak: https://eige.europa.eu/sites/default/files/helplines_web_final_17042020.png.

- *Különleges mobil alkalmazások kifejlesztése.* Olaszországban külön alkalmazást fejlesztettek ki annak érdekében, hogy a nők azonnal kapcsolatba léphessenek a bűnüldöző hatóságokkal¹⁶.

A civil társadalom bevonása

- *Alternatív menedéklehetőségek biztosítása, hogy a kapcsolati erőszak áldozatai biztonságban tölthessék a járványügyi zárlatot.* Több tagállamban a kormány szállodai szobákat bérel, ahol az áldozatok biztonságban tölthetik a járványügyi zárlatot¹⁷. Spanyolországban a válsághelyzetre való reagálás keretében új helyiségeket bocsátottak rendelkezésre a veszélyhelyzeti menedékhelyek számára. A Bizottság arra ösztönzi a német hatóságokat, hogy találjanak gyakorlatias megoldásokat a Covid19-cel összefüggő menedékhely-hiányra, például rövid távra béreljenek ki szállodákat és üdülőlakásokat.

Egyes bűnözési formák – a kiberbűnözés és a gyűlölet-bűncselekmények – elterjedtebbé válása a pandémiás helyzetben

A tagállamoknak arra is különösen éberem kell figyelniük, hogy bizonyos bűncselekménytípusok elterjedtebbé válnak a pandémiás helyzetben, és gondoskodniuk kell arról, hogy támogatást és védelmet nyújtsanak azok áldozatainak.

Az Europol szerint a Covid19-világjárvány új lehetőségeket teremt a bűnözők számára ahhoz, hogy visszaéljenek a polgárok félelmeivel és munkakörülményeivel¹⁸. A kibertámadások száma jelentős, és várhatóan tovább fog növekedni. Mivel sokan otthonról végeznek távmunkát, megsokszorozódtak annak az esélyei¹⁹, hogy a kiberbűnözők kihasználják a lehetőségeket és a sebezhetőségeket.

Az Europol megelőzési és tudatosságnövelő tippeket²⁰ gyűjtött össze, hogy általános segítséget nyújtson a kiberbiztonság megőrzéséhez. A megnövekedett kockázatok idején különösen fontos, hogy a szülők felügyeljék és biztonságossá tegyék gyermekük online tevékenységét, az elektronikus eszközöket jelszóval, PIN-kóddal vagy biometrikus

¹⁵ <https://orf.at/stories/3157761/>.

¹⁶ <https://www.nbcnews.com/news/world/european-countries-develop-new-ways-tackle-domestic-violence-during-coronavirus-n1174301>

¹⁷ <https://www.nbcnews.com/news/world/european-countries-develop-new-ways-tackle-domestic-violence-during-coronavirus-n1174301>

¹⁸ <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/pandemic-profiteering-how-criminals-exploit-covid-19-crisis>.

¹⁹ <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/catching-virus-cybercrime-disinformation-and-covid-19-pandemic>.

²⁰ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/public-awareness-and-prevention-guides/make-your-home-cyber-safe-stronghold>.

információval biztosítsuk, továbbá csak megbízható online kereskedőktől vásároljunk (az egyéni minősítések ellenőrzését követően).

További információk a biztonságos internethasználatról: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/digital_en.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének jelentése szerint a legtöbb uniós tagállamban nőtt a bizonyos nemzeti vagy etnikai közösségeket célzó, a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó rasszizmus, idegengyűlölet és intolerancia megnyilvánulásainak száma²¹.

A gyűlölet-bűncselekmények áldozataival kapcsolatos tagállami erőfeszítéseknek arra kell irányulniuk, hogy ösztönözzék a gyűlölet-bűncselekmények bejelentését, javítsák az előítéletes indítékok pontos kivizsgálását és támogatást nyújtsanak az áldozatoknak.

²¹ <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>